

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ОСНОВІ ЧИТАННЯ ФАХОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

FORMATION OF ENGLISH LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF NON-PHILOLOGICAL STUDENTS BY MEANS OF PROFESSIONAL LITERATURE READING

Стаття присвячена актуальній проблемі теорії і методики професійної освіти, а саме, формуванню англомовної компетентності студентів немовних спеціальностей як одному з важливих компонентів професійної підготовки фахівців на основі читання літератури за фахом. Читання фахової літератури розглядається комплексно, у контексті інтегрованого підходу до навчання різних видів мовленнєвої діяльності. З аналізу чинних наукових досліджень та спираючись на власний та масовий досвід викладання у вищих закладах освіти, автори визначають умови, за яких читання фахової літератури англійською мовою має забезпечити ефективне формування умінь і навичок англомовної мовленнєвої діяльності майбутніх фахівців. Такими умовами є інтегроване формування мовленнєвих навичок та умінь, у тому числі комбінування навчання читання текстів фахового спрямування з іншими видами мовлення – говорінням, письмом та аудіюванням; використання передтекстових та післятекстових вправ і завдань, які стимулюють розумову та мовленнєву діяльність, заохочують активне обговорення та висловлення персональної думки, апеляцію до власного досвіду та знань; здійснення поетапного процесу виконання письмових завдань, які використовуються інтегровано з читанням та у залежності від особливостей конкретної спеціальності; комбінація різних способів отримання інформації, зокрема, текстової графіки та відеофонограми, активне залучення ресурсів Інтернет для інтегрованого навчання читання фахової літератури та розвитку аудитивних умінь і навичок. Також у статті аргументується використання потенціалу мозаїчного та екстенсивного читання в умовах аудиторної та самостійної роботи відповідно; розвиток лінгвістичної компетентності студентів як необхідної основи для формування комунікативних стратегій та вмінь. Авторами обґрунтовано моделювання проблемних ситуацій згідно з потребами професійної діяльності фахівців конкретної сфери, добір відповідних текстів для читання; використання інтегрованих тестових завдань міжнародних стандартизованих екзаменів, зокрема, на основі використання текстів, які відбивають професійні теми та проблематику відповідно до конкретної галузі чи спеціальності.

Ключові слова: професійна підготовка фахівців, студенти немовних спеціальностей, фахова література, англійська мова за професійним спрямуванням, інтегроване навчання видів мовленнєвої діяльності.

The article deals with an urgent problem of the theory and methodology of professional training such as the formation of the English language communicative competence of non-philological students by means of professional literature reading. Professional literature reading is viewed on from the point of the integrated approach to teaching different communicative skills. In reference to the current research into the problem and based on the evidence of mass teaching and their own experience, the authors define the conditions that must be favorable for the efficient formation of English language communicative skills by the students. Among such conditions are the following: the integrated formation of the skills including combination of professional literature with other written and oral communicative activities i.e. speaking, writing and listening; the use of pre-text and after-text activities and other tasks which stimulate thinking and communicative processes, encourage active discussing and expressing a personal opinion, appealing to personal experience and knowledge of students; organizing a stage-by-stage process of completing written tasks that follow a main reading activity and reflect the specifics of a particular professional sphere; the combination of various ways of perceiving information including textual graphics and video, active employment of Internet resources for integrated teaching of professional literature reading and listening skills. The article also presents arguments in favour of the use of jigsaw reading and extensive reading under the conditions of classroom activities and student self-study correspondingly; the development of the linguistic competence as an important precondition for the formation of communicative strategies and competence. The authors substantiate modelling problem situations that reflect professional needs in a particular area, the selection of appropriate texts for reading; the use of integrated tasks from international standardized tests, e.g. those dealing with professional subjects and problems of a particular industry or sphere of activity.

Key words: professional training, non-philological students, professional literature reading, English for special purposes, communicative skills integrated teaching.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/67.2.28>

Ольшанський Д.В.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови
та комунікації
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Кисельова І.І.,
ст. викладач кафедри германської
філології
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Терещук М.О.,
викладач кафедри германської
філології
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний стан розвитку суспільства та освіти у нашій країні зумовлює необхідність підготовки фахівців, які повинні володіти англійською мовою для ефективного виконання різноманітних завдань у своїй професійній

сфері. З метою оптимізації змісту професійної підготовки фахівців у теорії і практиці викладання у вищій школі реалізується компетентнісний підхід, згідно з яким результати навчання плануються та досягаються у контексті формування різних компетентностей, які є важливими і критично необхідними для майбутньої професійної діяльності

у певній галузі [1]. При цьому в усіх освітньо-професійних програмах підготовки фахівців, які не спеціалізуються на іноземній філології, наголошується на формуванні готовності студентів до міжкультурного спілкування у професійній сфері та відповідне володіння ними однією або декількома іноземними мовами. Якщо зміст та цілі іншомовної підготовки достатньо прозоро викладено у відповідних нормативних документах, то на терені обґрунтування та використання методичних підходів залишається значний простір для експериментів, пошуків та новаторства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У педагогічній та методичній науці є чимало наукових досліджень, присвячених розвитку уміння читання фахової літератури у процесі професійної підготовки студентів немовних спеціальностей (Г. Барабанова, Н. Бараненкова, С. Вавіліна, О. Гришина, Т. Король, Н. Лешньова, О. Малюга, Л. Морська, С. Мусійчук, Н. Петрушова, С. Рубцова, Г. Чередніченко, С. Nuttal, P. Strevens та інші). Існують також дослідження, присвячені інтегрованому підходу у навчанні різних видів мовленнєвої діяльності (Н. Добровольська, Л. Киян, Н. Морська, О. Чевичелова, J. Harmer, R. Oxford та інші).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, необхідно відзначити, динамічні зміни у суспільстві та освіті дають поштовх для розвитку академічної науки, зокрема це стосується теорії і методики професійної освіти, методики навчання іноземних мов. Це вимагає постійного і творчого переосмислення існуючих теоретичних концепцій, підживлення теорії і практики викладання новими концепціями та продуктивними ідеями.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Відтак, у статті планується зосередити увагу саме на тому, як читання текстів фахового спрямування за певних сприятливих умов може позитивно вплинути не лише на розвиток умінь безпосередньо самого читання, але й на англомовну комунікативну компетентність в цілому, у тому числі, у сфері професійного спілкування. Відповідно, **метою** цієї статті є визначення умов, за яких читання фахової літератури англійською мовою призведе до ефективного формування англомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як вже зазначалося, проблема ефективної організації читання фахової літератури не є новою, а саме уміння майбутнього фахівця опрацювати тексти фахового спрямування різних обсягів та різних рівнів складності завжди вважалося одним із головних цілей іншомовної освіти. Читання фахової літератури завжди розглядалося у методиці навчання і як мета, і як навчальний

засіб: за допомогою читання студенти збагачують свій словниковий запас, у тому числі за рахунок термінів та професійних жаргонізмів, аналізують лексичні одиниці та граматичні структури як на рівні орфографії, так і на рівні синтаксису, звертають увагу на використані стилістичні засоби, вчать адекватно інтерпретувати загальний зміст.

У теорії і практиці навчання іноземних мов усі види мовленнєвої діяльності є об'єктом формування у тій чи іншій мірі, причому визнається нерозривний зв'язок між усіма видами та їх взаємний вплив. Це твердження добре відоме у методиці навчання іноземних мов: спільну природу і аналогічні механізми мають між собою продуктивні види мовлення (говоріння й письмо) та рецептивні (читання й аудіювання), а також усні види мовленнєвої діяльності (аудіювання й говоріння) та писемні (читання й письмо). Завдяки цьому щільному зв'язку на рівні психолінгвістичних механізмів мовлення у практиці викладання одним із принципових методичних положень є інтегроване навчання різних видів мовленнєвої діяльності [2; 3]. Слідуючи цьому положенню, уявляється доцільним комбінувати навчання читання з іншими видами мовленнєвої діяльності, наприклад, читання з говорінням, читання з письмом, читання з аудіюванням.

Розглянемо першу комбінацію читання з говорінням. Для ефективної роботи з текстом для читання в теорії і практиці викладання англійської мови пропонують певні етапи роботи. На першому етапі передтекстового завдання (**pre-reading task**) студенти відповідають на запитання, які активізують їх увагу на поданій темі чи проблемі. Запитання формуються так, щоб активізувати наявні знання та досвід студентів, активну лексику та граматику, володіння ними професійною термінологією, стимулювати розумову діяльність. Наступний етап представляє собою безпосередньо процес читання, під час якого можуть використовуватися певні види підготовчих або некомунікативних завдань (**while-reading tasks**). На третьому етапі (**after-reading**) студентам пропонують умовно-комунікативні вправи та завдання, спрямовані на перевірку розуміння прочитаного (**comprehension check**) та комунікативні, які стимулюють до розумової та мовленнєвої діяльності, активного обговорення, висловлення своєї думки з підкріпленням аргументами, апеляції до власного досвіду та знань тощо. Так, наприклад, майбутнім політологам пропонують прочитати текст про історію і розвиток форм державного управління в різних країнах світу, а в якості післятекстового завдання вони відповідають на запитання про сучасні моделі державного управління, здійснюючи аналіз та порівняння.

Наступна комбінація читання з письмом має значний потенціал для формування англомовної

компетентності студентів. Письмо слід розглядати у контексті формування англомовної компетентності у професійній сфері як мету та як ефективний засіб навчання, який слугує формуванню важливих механізмів мовлення. Серед прогнозованих видів письмових робіт, які можуть використовуватися інтегровано з читанням, є есе, статті, ділові листи формального стилю та інші види писемної продукції в залежності від специфіки спеціальності. Наприклад, для майбутніх журналістів і публіцистів стандартними професійними завданнями будуть есе та статті, а для фахівців з міжнародної економіки прикладами таких завдань можуть бути листи діловим партнерам або торговельні контракти.

Для ефективної організації письмових завдань на основі матеріалів читання необхідно активне залучення викладача, який по-перше забезпечує студентів критеріями та вимогами до виконання письмових завдань та необхідними мовними засобами, а по-друге організовує поетапний процес виконання завдання. На етапі підготовки відбувається пошук та відбір ресурсів та планування роботи, яке може бути здійснено за допомогою прийому мозкового штурму. Наступним етапом є підготовка чорнового або проміжного варіанту, який підлягає подальшому удосконаленню, а на завершальному етапі відбувається формування остаточного варіанту роботи та її оформлення. Відповідно до методики, яка у зарубіжних методичних джерелах отримала назву **process approach**, описане вище поетапне удосконалення письмових робіт відбувається упродовж здійснення студентом декількох спроб (як правило 3-х), кожна з яких виводить зміст та оформлення роботи на новий більш високий рівень [4, с. 2]. Ця методика передбачає серію консультацій студента викладачем, в результаті яких вносяться правки та усуваються недоліки роботи для отримання на виході більш якісного мовленнєвого продукту.

Комбінація читання фахової літератури з аудіюванням не лише має значний методичний потенціал, але й також традиційно на всіх етапах розвитку практики вищої освіти слугувала потужним мотиваційним чинником. Це особливо проявляється у сучасних умовах, коли інформаційні ресурси Інтернету стали частиною повсякденного життя та професійної діяльності кожної людини. Розмаїття сучасних інформаційних ресурсів дозволяє учасникам навчального процесу безперешкодно знайти аудіо та відеоматеріали, які органічно доповнюють зміст фахових текстів. На інформаційних порталах Інтернет часто можна одночасно знайти текстову інформацію та повністю або наближено ідентичний матеріал у форматі аудіо чи відео. Заради економії часу та для більшої ефективності у використанні доступних засобів ми пропонуємо скомбінувати опрацювання студентами матеріалу

у такий спосіб, щоб частину інформації про певну подію чи явище вони отримували під час читання тексту (статті), а решту – через аудіовізуальний канал сприйняття інформації, зокрема, під час перегляду відео (відеофонограми). Такий комбінований спосіб подання інформації є більш характерним для сучасних цифрових інформаційних ресурсів; він також перебуває у більшій відповідності з притаманними для сучасної молоді звичками щодо сприймання, розуміння та запам'ятовування змісту будь-яких повідомлень. У зв'язку з цим, слід також вказати на значний мотиваційний ефект від комбінованого застосування текстової графіки та аудіо-візуального формату. Майбутня професійна діяльність вимагає від студентів ґрунтовної обізнаності з різноманітними ресурсами Інтернет, вміння здійснювати пошук, працювати із значними інформаційними масивами, виокремлювати головне від другорядного, застосовувати свої уміння та навички у різних видах читання (ознайомлювальному й вивчаючому, пошуковому й переглядовому, аналітичному й синтетичному, екстенсивному й інтенсивному) та у різних стратегіях аудіювання. Ознайомлюючи студентів з певним явищем чи концепцією, викладачу варто спробувати представити їх комплексно й багатогранно. Наприклад, якщо у тексті розкривається певна соціальна проблема в цілому, то викладач може підібрати відеоматеріали, які стосуються її окремих аспектів. Або якщо студенти отримують інформацію з тексту про кодекс етики у своїй професії, то відеоматеріали можуть проілюструвати можливі порушення цього кодексу і т. інш.

У практиці навчання англійської мови у вищій школі активно використовуються популярні та ефективні види роботи, які сприяють вмотивованій мовленнєвої діяльності студентів. У зв'язку з цим доречно буде згадати прийом «мозаїчного читання» (**jigsaw reading**), який представляє собою інтегровану діяльність на основі комбінації читання та усної комунікації (говоріння та аудіювання) [5]. Мозаїчне читання відбувається наступним чином: спочатку з числа студентів створюють декілька груп (як мінімум 2), яким дають різні фрагменти одного тексту або різні тексти, кожен з яких містить інформацію про певний об'єкт, якої немає в іншому фрагменті або тексті. Таким чином створюється так звана інформаційна прогалина (**information gap**) що є стимулом для організації усної комунікації. Далі студентам пропонують відповісти на низку запитань, на які можна дати відповіді лише за умови ознайомлення з усією інформацією. В результаті студенти різних груп змушені повідомити одне одному свою «частину», яку вони зрозуміли під час читання. Цей прийом був неодноразово апробований нами на практичних заняттях зі студентами немовних спеціальностей. Якщо тексти для фахового читання є значними за

обсягом, то на наш погляд, є декілька оптимальних альтернатив. Одним із можливих варіантів є самостійне позааудиторне опрацювання студентами тексту і таким чином викладач може організувати усну комунікативну діяльність за прочитаним матеріалом на наступному занятті. В якості іншого варіанту можна запропонувати аудиторний формат роботи з частиною тексту, залишаючи більшу частину на самостійне опрацювання студентів. Не виключаючи обох цих варіантів, звертаємо увагу на те, що мозаїчне читання у групах великого за обсягом тексту буде не лише більш заощадливим у часі, але й завдяки інтегрованому навчанню читання та усного спілкування дозволить досягти більших результатів.

У теорії і практиці навчання іноземних мов дедалі більше завойовує популярність такий вид читання як екстенсивне. На відміну від інтенсивного читання, яке спрямовано на опрацювання незначних за обсягом текстів і передбачає детальний розбір студентами як змісту прочитаного, так і використаної у тексті мовної форми, в екстенсивному читанні використовуються значно більші за обсягом тексти, увага і зусилля читача спрямовані на загальний зміст прочитаного, оминаючи усі деталі, а мовна форма взагалі не є об'єктом спеціального вивчення. Цілком очевидно (і це обґрунтовано у відповідних дослідженнях), що кожен з цих видів читання використовується за своїм призначенням. Як правило, фахові тексти, за рідким винятком, є оригінальними і неадаптованими, а відтак, вони характеризуються відносно високим рівнем лінгвістичної складності, вміщуючи при цьому достатньо велику кількість спеціалізованої лексики. Якщо за мету навчання взяти оволодіння цією лексикою разом з усіма іншими мовними та стилістичними нюансами, то вочевидь, інтенсивне читання підходить якнайкраще. Зважимо на те, що інтенсивне читання слід проводити в аудиторії, під керівництвом викладача та у невисокому темпі. Інтенсивне читання може включати аналіз мовної форми, у тому числі, звертаючись до перекладу окремих мовних одиниць на рідну мову для більш надійного засвоєння. Якщо мета читання фахової літератури полягає у розвитку комунікативних стратегій студентів та здобутті ними мовленнєвого досвіду у професійній сфері, то більш оптимальним вибором буде саме екстенсивне читання. Його належить застосовувати у контексті самостійної роботи студентів, особливо якщо необхідно опрацювати великі масиви інформації для отримання загального змісту прочитаного. Методично доцільне та науково обґрунтоване комбінування цих видів читання повинно сприяти збільшенню мотивації студентів до предмету, виникненню в них відчуття успіху, подоланню

психологічних бар'єрів, які заважають комунікації і насамкінець – підвищенню рівня англомовної мовленнєвої компетентності в цілому.

Іншомовна (англомовна) комунікативна компетентність майбутніх фахівців у професійній сфері не формується ізольовано від мовної (лінгвістичної) компетентності. Ґрунтовні знання різних аспектів мови (граматика, лексика, фонетика) та наявність відповідних стійких навичок є необхідною основою для розвитку умінь і навичок ефективної комунікації у різних ситуаціях. Наші спостереження та масовий досвід викладання у вищій школі засвідчує, що студенти різних немовних спеціальностей на момент вступу до вищого закладу освіти мають неоднаковий рівень володіння іноземною мовою, який варіює в широкому діапазоні – від середнього і нижче до досить високого. Це виявляється в тому, що окремі студенти мають певні прогалини у знаннях граматики, або недостатньо розвинені синтаксичні навички оформлення усних або писемних продуктивних висловлювань, що гальмує процес формування комунікативної компетентності. Для певної категорії студентів характерний відносно обмежений мінімум активної та пасивної лексики або дуже повільний прогрес у збагаченні словникового запасу, що також перешкоджає розвитку комунікативних навичок та вмінь. У чинних наукових дослідженнях наголошується на значному позитивному ефекті, який чинить читання фахової літератури на динаміку рівня граматичної та лексичної компетентності студентів, а як наслідок, і комунікативної компетентності у професійній сфері [6, с. 204].

Для потреб ефективної комунікації критично важливим є не самий факт знання студентами визначеного програмою термінологічного мінімуму, а здатність комунікантів використовувати ці лексичні одиниці для вирішення того чи іншого комунікативного завдання. Тому у той час, коли текст професійного спрямування забезпечує студентів активною і пасивною лексикою, зокрема спеціалізованою, комунікативні вправи і завдання покликані закріпити та актуалізувати отримані знання; сформувати, розвинути й вдосконалити навички та уміння на основі засвоєної лексики у ситуаціях, які моделюють реальні стандартні професійні ситуації відповідно до специфіки кожної конкретної спеціальності. В якості таких спеціально змодельованих стандартних ситуацій можуть виступити проблемні ситуації, з якими студенти найбільш вірогідно матимуть справу у реальній професійній діяльності. Розв'язання проблеми не повинно бути надто простим і тривіальним, натомість передбачало б вибір з альтернативних варіантів. Роботу над проблемною ситуацією доцільно здійснювати індивідуально та у групах, у той час як роль викладача полягає в організації діяльності та активному

спостереженні на всіх етапах роботи. Для того, щоб ефективно спрогнозувати та змодельовати такі проблемні ситуації та застосувати їх до студентів певної спеціальності, викладачеві потрібно звернутися по-перше до відповідної освітньо-професійної програми, у якій визначені компетентності та програмні результати навчання, а також до змісту навчальних програм фахових дисциплін. У зв'язку з цим, перед викладачем постає проблема добору таких текстів для читання літератури за фахом, які було б зручно змістовно «прив'язати» до проблемних ситуацій професійного спрямування [7, с. 117]. Наведемо приклад, який ілюструє це твердження. Студенти спеціальності «Журналістика» опрацьовують статтю, взятую з одного з інформаційних ресурсів, присвячену одному з політичних чи військових конфліктів сучасного світу. Наступним кроком є перегляд в аудиторії відеофрагменту інтерв'ю з представником однієї з конфлікуючих сторін. Під час читання студенти ґрунтовно ознайомлюються з інформацією про причини та історію конфлікту, мотиви та цілі сторін, а в результаті перегляду отримують більш глибоке уявлення про конфлікт з позиції одного з учасників. Також переглядаючи фрагмент, студенти аналізують роль журналіста у цій комунікативній ситуації, його/її мовлення, стиль та манеру вести бесіду, ставлення до співрозмовника, володіння ним чи нею темою або предметом комунікації, що свідчить про рівень готовності до інтерв'ю та професіоналізму в цілому. По завершенню перегляду відеофрагменту студентам пропонується ситуація для розігрування у парах за наданим зразком, а саме, аналогічне інтерв'ю, у якому один із студентів відіграє роль журналіста, а другий – роль представника іншої сторони конфлікту.

Окремо хотілося б сказати про формування англомовної компетентності студентів засобами фахових текстів у контексті підготовки до складання міжнародних стандартизованих екзаменів. Останнім часом програми і матеріали міжнародних стандартизованих екзаменів на кшталт **Cambridge exams**, **IETLS** або **TOEFL** міцно утримують свою нішу в мовній освіті та професійній освіті вищих навчальних закладів зокрема. Це зумовлено низкою чинників, серед яких комплексний характер відповідних програм підготовки та підручників, забезпечення високого рівня мотивації студентів, доступність та розмаїття матеріалів та інш. Такі екзамени як **IELTS** та **TOEFL** спрямовані на діагностику рівня мовної та мовленнєвої компетентностей в академічній англійській (**English for Academic Purposes**), у той час як інші екзамени (**BEC**, **BULATS**) – на виявлення рівня ділової англійської мови як різновиду англійської мови зі спеціальними цілями (**English for special purposes**). У підручниках та матеріалах для підготовки до складання

подібних екзаменів фігурують тексти академічного та ділового спрямування, які відрізняються характерною стилістикою, насичені спеціальними термінами та підкріплені тестовими завданнями, які дозволяють не лише об'єктивно і валідно визначити рівень розуміння студентами прочитаного, але й виміряти ступінь володіння навичками й уміннями англомовної комунікації в інших видах мовлення. Характерні приклади можна знайти у змісті екзаменаційних завдань **TOEFL**, які мають чітко виражений інтегрований характер. За нашими спостереженнями, регулярна практика у виконанні подібних інтегрованих тестових завдань студентами, особливо на основі використання текстів, які відбивають тематику цієї галузі або споріднені з нею, може суттєво сприяти підвищенню рівня їх загальної мовленнєвої компетентності.

Висновки. Отже, враховуючи викладене вище, ми можемо визначити умови, за яких читання фахової літератури англійською мовою повинно сприяти ефективному формуванню англомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей, а саме:

- інтегроване навчання різних видів мовленнєвої діяльності, комбінування навчання читання текстів фахового спрямування з іншими видами мовлення, зокрема, з говорінням, письмом та аудіюванням;
- використання передтекстових та післятекстових вправ і завдань, які стимулюють розумову та мовленнєву діяльність, заохочують активне обговорення, висловлення своєї думки, апеляцію до власного досвіду та знань;
- здійснення поетапного процесу виконання письмових завдань, які використовуються інтегровано з читанням, у залежності від специфіки конкретної спеціальності;
- комбінація різних способів отримання інформації, зокрема, текстової графіки та відеофонограми, активне залучення ресурсів Інтернет для інтегрованого навчання читання фахової літератури та аудитивних умінь і навичок;
- використання потенціалу мозаїчного та екстенсивного читання в умовах відповідно аудиторної та самостійної роботи;
- розвиток лінгвістичної компетентності студентів як необхідної основи для формування комунікативних стратегій та вмінь;
- модулювання проблемних ситуацій згідно з потребами професійної діяльності фахівців конкретної сфери, добір відповідних текстів для читання;
- використання інтегрованих тестових завдань міжнародних стандартизованих екзаменів, зокрема, на основі використання текстів, які відбивають професійні теми та проблематику відповідно до конкретної галузі чи спеціальності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.
2. Л. Киян. Розвиток навичок активного читання англomовних фахових текстів у взаємодії з іншими видами мовленнєвої діяльності в студентів немовних факультетів педагогічних університетів. Наукові записки. Випуск 58. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград; РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. 2004. С. 126–128.
3. Н. Добровольська. Формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій англomовної компетентності в читанні та говорінні. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Тернопіль. 2021. 290 с.
4. S. Graham. K. Sandmel. The Process Writing Approach: A Meta-analysis. The Journal of Education Research. 104 (6): pp. 396–407. URL: https://www.researchgate.net/publication/233140262_The_Process_Writing_Approach_A_Meta-analysis
5. L. Kardaleska. The Impact of Jigsaw Approach on Reading Comprehension in an ESP classroom. The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes Vol. 1, No 1, 2013, pp. 53-У. Кецик-Зінченко. Вплив англomовних фахових текстів на вивчення термінологічної лексики студентами немовних факультетів. Освітній простір України. №16 (2019). С. 198–204. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/esu/article/view/2545>
6. С. Вавіліна. Принципи і критерії добору текстів для навчання майбутніх журналістів професійно орієнтованого читання. Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія. №21 (2012). С. 109–118.
7. Г. Барабанова. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ: монографія. Київ: Фірма «Інкос», 2005. 315 с.